

NARODNI DNEVNIK

Neodvisen političen list.

Izhaja vsak dan popoldne.

Mesečna naročnina:

V Ljubljani in po pošti Din 16, inozemstvo Din 25.

Uredništvo in upravnništvo: Wolfova ulica št. 1/I.

Telefon 213.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifi.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.633.

Na dobri poti.

Kdor ljubi hitre odločitve, ta je nad potekom sedanje vladne krize najbrže obupan. Vsaj se vleče naša kriza brez sonca in kraja in postaja že prava mora zlasti za gospodarske kroge, da mnogi že vzdikajo, da je vsaka rešitev boljša ko pa sedanja negotovost.

Ce bi šlo v sedanji krizi le za običajno kabineto krizo, potem bi bilo to mnenje tudi upravičeno. Toda v sedanji krizi gre za mnogo več, gre za ves naš bodoči razvoj. Če bo kriza rešena do- ro, potem je vprašanje likvidacije hr- vatsko-srbskega vprašanja samo še vprašanje časa, če bo pa kriza rešena napačno, potem vemo vsi, da se bodo naše notranje razmere nevarno po- ostrile in da se smemo bati najhujšega.

Zato je previdnost edino pravilna taktika in naglica sigurno napačna. Na eni strani sicer v resnici trpi funkcio- niranje vladnega aparata, toda na drugi strani rodi ravno počasnost reševanja krize nad vse ugodno razčiščenje poj- mov. Polagoma se vedno jasneje pri- kazujejo pota, po katerih mora hoditi naša politika, če hoče, da bo narodu v korist, državi pa v prid.

Predvsem je doseženo eno, da je prodrlo spoznanje, da je vsak radikalizem pri reševanju krize napačen in da bi bilo katastrofalno, če bi postali go- spodarji situacije ekstremni elementi. Ekstremnost izključuje vsak sporazum in mora nujno povečati razdor. Kakor bi bilo zgrešeno, če bi zmagovali stali- šče Radića, tako bi bilo napačno, če bi obveljala teza Pribeževića. Rešitev je samo v zlati srednji poti, v liniji, ki omogoča vsem strankam, da preidejo iz strasne opozicijske v blagotno.

To so videli stranke že same in tako je moral popustiti Radić ravno ta- ko ko Pribežević. Počasnost reševanja krize je prisilila Radića, da je že priz- nal, da se sme izvršiti notranja ure- ditev države le na podlagi obstoječih zakonov, ravno tako pa je moral tudi Pribežević izjaviti, da je za sporazum. Irelevantno je, če sta mislila oba skraj- na politika iskreno ali ne, glavno je, da jih je tok dogodkov do tega priznanja prisilil in da je bila resnica tako močna, da ji ni mogel nihče ugovarjati.

Sedanja počasna kriza ima tudi to dobro stran, da je javno in precizno po- stavila v ospredje vprašanje parlamen- tarizma. Danes stoji dejstvo, da ve vsa- kdo, da je vsaka neparlamentarna re- šitev napačna in nemogoča. Za našo mlado državo je to največje važnosti, ker nam je v tem zdrav razvoj precej zasiguran.

Ampak na drugi strani je sedanji potek krize povedal tudi to, da je in- teres države na prvem mestu in da je vsak defetizem absolutno napačen. V tem oziru je bil uspeh zlasti težaven, ker je bil dosegljiv šele potem, ko je voditelj, ki je v veliki meri dosegel svo- je uspehe le z demagogijo, moral to svo- je najbolj izdatno sredstvo v veliki meri zavreči. Danes ve tudi Radić, da ima govorniška svoboda svoje meje in da tudi on odgovarja za svoje izjave. Nič več tja v en dan ne sme govoriti Radić, temveč vse mora pretehtati in predva- riti. Če samo v tem pa je nalepši uspeh.

Zelo dobro pa je učinkovala kriza tudi na stranke same. Volja do sporaz- umne rešitve narašča in vedno težje je strankam prevzeti krivdo, če ne bi pri- šlo do dobre rešitve. Kako je učinkovalo na Radića, da je on povzročil, da še ni bila osnovana Davidovičeva vlada, to smo videli. Vemo pa tudi to, da je le malo radikalnih poslancev, ki bi danes nastopili proti Jovanovičevi tezi. Celo v najhujši krog Lazarja Markovića je ta teza že prodrla.

Vsi ti uspehi pa so bili doseženi le zato, ker

Angleško ruski incident.

Poročali smo že, da so pričeli v zadnjem času komunistični agitatorji razbijati volilne shode liberalcev in konservativcev. Policija je zato posvelila angleškim komunistom vso pozornost in imela popoln uspeh. Med drugim je mogla dognati, da je voditelj razbijalcev shodov znan nemški terorist Willi Münzenberg. Policija je dalje dognala, da dobivajo vsi ti razbijalci shodov velikanke nagrade od sovjetske vlade in da se shodi razbijajo samo za to, da bi se izzvali nemiri pri volitvah. Končno pa je dobila policija v roke tudi pismo Zinovjeva, ki ga je ta poslal kot vodja treje internacionale angleški komunistični stranki. V tem pismu daje Zinovjev angleškim komunistom podrobna navodila, kako je treba organizirati revolucijo.

Pogodbo (priznanje Rusije), ki jo je proletarijat izsilil od Mac Donalda, je treba v polni meri izrabiti. Zlasti brezposelnosti je treba v ta namen uporabiti. Zunanjo politiko Mac Donalda je treba z odkritimi diskreditirati. Na Irskem in v kolonijah ni treba na delavce polagati nobene važnosti, ker tu je nacionalna misel glavna. Načrtuje pa se pridobi mase za revolucijo z dejanjem. Pričeti treba s stavkami in doseči, da jih angleška vlada krvavo uduši. V angleški vladi kravo uduši. V angleški vladi kravo uduši.

Anglija in Egipt.

Diplomatična misija Zaglul paše je končala z neuspehom. Egiptovski premier se je vrnil iz Londona, ne da bi se mu posreželo uveljaviti vsaj deloma svoje predloge. — Zaglul paša je napravil gotovo takšno pogreško, da je proglasil prevlekle nade v izid svojega londonskega potovanja. Tolklo je realni politik, da bi uganil brezupnost direktne revolucionarne akcije proti Angliji, obenem pa je precejeval možnosti sporazuma. Za glavni del svojega političnega programa je proglasil likvidacijo sedanje angleške okupacije Egipta in pridobitev egiptovske suverenitete nad Sudanom. Ti dve stvari je hotel rešiti v prijeteljskem razgovoru z Mac Donaldom. O angleškem premieru je šel po Egiptu čuden glas. Tamonjši politiki so si predstavljali, da bo v interesu neke višje pravičnosti pripravljati preizkušnjo anglo-egipčanske oblasti. Toda Mac Donald ni utopist. Delavska stranka ima enaki misli za angleške kolonije in v suški prekop, kakor konservativci. Vsi tedaj tudi Mac Donald ni napravil ničesar več kakor lord Curzon.

Anglija opravičuje svoje vojaške odločbe v Egiptu z ozirom na suški kanal. Vendar je tudi cela vrsta dokazov, da Angliji ne gre le za kanal. Angliji smatrajo svoje civilizatorično delo v Egiptu za investicijo, ki mora dati dobre procente. Vsi tedaj se trudi, da bi zokupirala zemljo kolikor mogoče v gospodarskem oziru. V zadnjem času je prešla cela vrsta velikih podjetij monopolnega značaja v angleške roke in to govori dovolj jasno. Rešitev sudanskega vprašanja po Zaglulovem načrtu je za Anglijo nesprejemljiva. Za Anglijo je Sudan s polno pravico važen kolonizacijski teritorij. Sudan, ki je pred kratkim zanimal le lovske ekspedicije, zanima danes gojitelje bombaža. Angleška uprava dela v Sudanu, kar je zgrajeno v Egiptu — razsežne vodne regulacije, ki spreminjajo neizmerne kose neplodne zemlje

in mornarici je treba pričeti z obsevnim razkrožnovalno propagando. V vsaki četvi mora biti komunistična celica. Ravno tako tudi v vseh municijskih tovarnah. Nobenega odlašanja v teh stvareh se ne more trpeti.

Zunanje ministrstvo je pismo Zinovjeva fotografiralo in nato poslalo sovjetski vladi noto, v kateri opominja sovjetsko vlado na dogovor z dne 4. junija 1923. leta. V tem dogovoru se je sovjetska vlada obvezala, da ne bo niti z denarjem niti v kakšni drugi obliki podpirala društva ali posameznike, ki bi hoteli v kateremkoli delu velikobritanskega imperija izzvati nemire. Sovjetska vlada mora imeti moč, da to svojo obveznost drži. Če pa nima te moči, potem ne sme sprejeti take obveze. Angleška vlada želi, da se sovjetska vlada o tej stvari izjavi.

Sovjetski londonski poslanik Rakovski izjavlja sedaj, da je pismo Zinovjeva falzifikat. Najbrže bo tudi svetovni sovjetski vladi, da se ne opraviči, temveč da tudi ona izjavi, da je pismo izmišljeno. Če bo javnost temu verjela, je seveda drugo vprašanje. Eno pa je jasno že danes. Angleško posojilo Rusiji je pokopano in volilni izgledi delavske stranke so se poslabšali.

v bombaževa polja. Ta stvar pa povzroča zadrego Egiptčanov. Celotno njihovo poljedel

Dnevne vesti.

Ljubljana, 27. oktobra.

— Za grobove padlih vojakov. Brdki november zaplache skoraj za prirodi. Mrtvih dan trika na vrata, trkajo tudi padli v vojni, malone 10.000, ki počivajo pri tvojem sv. Križu, bela Ljubljana. Zgani se letos in povčasni spomin trpinov deseterih narodnosti. Pohiti na njihove grobove, namesto daljnih svojcev jim prižgi ti lučko ljubezni na njihovih razdrapanih gomilah. Podpisani odbor je naprosil prosvetni oddelek za Slovenijo, naj letos naša šolska deca nabira po logih in livadah jesensko cvetje in zelenje, plete vence, girlande ter naj z njimi okraši zapuščene grobove padlih prijateljev in neprijateljev po vsej Sloveniji. Radevolje se je prosvetni oddelek odzval tej plemeniti želji in ukazal potom okrožnic šolskim vodstvom, naj vse tozadevno spoznamo s posebnimi ukrepi. Po cerkvenih določilih pritenja letos spomin mrtvih šele 2. nov. v nedeljo pop. Ta dan bodo ob 3. pop. v cerkvi sv. Križa običajne molitve za mrtve, nato se pri glavnem križu odpoje lbera. Zveza pevskih društev počasti spomin vseh mrtvih s tremi žalostinkami, ki naj na pevski oddajo na voj. grobove in sicer k spomeniku judenburških žrtv. Najpreje odpoje: Vigred se povrne, nato kratke nagovori, bivši kurati intonirajo lbero, na koncu se žalostinka: Oj Doberdobi! P. n. občinstvo se prevladujo naproša, naj pusti na obeh krajih primeren prostor za pevce in invalide, da bodo lahko pevci nemoteno prihajali in odhajali. Ravnotako prosimo vsakogar, naj ponese poleg svečice za svoje drage, tudi vsaj eno svečko na najbolj samotne in zapuščene gomile padlih vojnih žrtv. Slovenci, ne zaostajamo za drugimi narodi, ko gre za počaščenje onih, ki so žrtvovali v izpolnjevanju svojih težkih dolžnosti najdražje, lastno življenje! — Odbor zveze vojakov iz svetovne vojne.

— Minister Sušnik in Merkantilna banka v Kočevju. K vestem, objavljenim pod tem naslovom v sobotni »Samopravi« mo prejel od Merkantilne banke pojasnilo, da se ta banka niti direktno niti indirektno ne peča z nobeno trgovino in da so v zgorajšnjem članku obsežne navedbe umazane mistifikacije, ki se ne opira na nobena resnična dejstva. V Kočevju je sicer družba »Carbonaria«, ki trguje z ogljem, toda ta družba nima nobenih stikov z ministrstvom in njen obrat ne znaša na leto 30.000, pač pa koma! 5 do 6000 ton. Vsi tedaj je Merkantilna banka uverjena, da je »Samoprava« nasleda lažljivim in vseskozi izmišljenim informacijam in pošlje tozadevno pojasnilo tudi imenovanemu listu.

— Spomenik kralju Petru Osvoboditelju. V nedeljo, dne 9. novembra bo odkrit v mestu Dobrljuni v Bosni spomenik kralju Petru Osvoboditelju. Svečanemu odkritju spomenika bodo prisostvovali zastopniki dvora, raznih oblasti in društev.

— Častni konzuli. Na predlog zunanje ministrstva je izdala kraljevska vlada eksekuturo častnemu avstrijskemu generalnemu konzulu v Beogradu Robertu Kronholzu in častnemu avstrijskemu konzulu v Ljubljani Feliks Strausu.

— Rudarski inženjerji izpit sta položila s prav dobrim uspehom gg. Josip Jermol in Rihard Freyer, oba iz Ljubljane.

— S kongresa stanovaniških najemnikov. V dneh od 19. do 21. t. m. se je vršil v Beogradu kongres stanovaniških najemnikov, katerega so se udeležili zastopniki organizacij iz Ljubljane, Maribora, Zagreba, Varaždana, Siska, Celja, Broda, Vinokovca itd. Vsem je bilo navzočih 120 delegatov. Na kongresu je bil izdelan načrt stanovaniškega zakona, ki ima dva dela. Prvi del vsebuje določbe glede ureditve razmerja med hišnimi posestniki in stanovaniškimi najemniki, a drugi del govori o stavnih združenjih, ki naj bi se porotom stanovaniškega zakona normalne. Te stavbene zadruge bi bile avtonomne korporacije po posameznih mestih države. Končno je bila sprejeta resolucija, v kateri se zahteva pravična zaščita stanovaniških najemnikov.

— Sestanek velikega duhovskega sodišča. Začetkom prihodnjega meseca se sestane v Beogradu veliko pravoslavno duhovsko sodišče, ki bo med drugim rešilo tudi številne tožbe za ločitve zakonov.

— Tri milijone dinarjev globe. Finančno ravateljstvo v Osijeku je kaznovalo »Pivničarsko društvo d. d.« v Našicah na 3 milijone dinarjev globe radi krivice bilance. Podjetje je ovadil neki član družbe in navedel, da je knjig

Sport.

ILIRIJA : HAŠK 1 : 0 (1 : 0).

Slaba igra Haška, toda nezasižen poraz.

Ilirija: Miklavčič — Pogačar, Beltram — Hus, Gabrijel, Lado — Janez, Poduje, Milan, Oman, Vidmajer.

Hašk: Fridrich — Wasserlauf, Kunst — Marjanovič, Cindrič, Križ II — Kahn, Zinaja II, Grdenič, Vinek, Jelačić.

Sodnik g. Hus. Občinstva 1000.

Haškovo gostovanje se je pričakovalo s precejšnjim zanimanjem, kar je pričal za naše razmere povprečno prav dober obisk. Občinstvo je prišlo na svoj račun, čeprav ni nudila igra prvostopenjske nogometa, je bila vendar zelo zanimiva in napeta. Hašk zdaleka ni bil na onem stari višini, vendar tako slab ni bil, da bi zaslužil poraz. Neodločen rezultat bi vsekakor bolj odgovarjal. Do izravnave bi tudi gotovo prišlo, da ni bil sodnik g. Hus tako nesiguren v svojih odločbah, ki so bile skoro dosledno v škodo gostov. V sedanjih formi ni sposoben za vodstvo težkih tekem. Tekma je dokazala, da ni Zagreb nič več tako superioren, temveč je razmerje moči več ali manj izravnano.

Hašk je precej razočaran. Tehnično je res zbalansirani, sicer pa je bilo moč vidno preigrano. Bistvo njegovega včerajšnjega neuspeha tiči v odgovoru dveh igralcev. Sicer duša moštva, srednji krilec Cindrič, je topot zatajil, tako, da nastalo vrzel nista mogla izpolniti njegova dobra partnerja Marjanovič in Križ. Ravno tako slab je bil vodja navale Grdenič, ki je vodil napadno vrsto brez točnega pregleda. Sibi sta bili tudi obe krilni. Vinek v napadu najboljši, medtem ko pa Zinaja zamudi pre-

več z nepotrebnim driblingom. Izvrstna pa je na novo sestavljena obramba, osobito nekdanji krilec Wasserlauf. Internacionalci Fridrich v голу vedno enako dober.

Ilirija se je v splošnem prav dobro odrezala. Ni igrala igre za oko, pač pa z vsemi silami na uspeh. Odločilno vlogo je imela krilska vrsta, ki se je tudi res uveljavila. Gabrijel in Lado, posebno pa prvi, sta bila pač najboljša moža na polju. Sicer pa je Hus le malo zaostajal. Kot presenetljivo trda in neprobojna sta se pokazala branilca Pogačar in Beltram. Zelo nevarno, toda v splošnem neproduktivno je bil napad. Oman ni prišel do veljave in tudi nova akvizicija Poduje ni zadovoljila.

V prvi polovici je imela Ilirija tri četrtine igre popolnoma v svojih rokah. Hašk je le bolj redko prešel v napad in še takrat ga je sodnik najčesteje nepravilno zaustavil. Več najsilnejših prilik za scortanje je ravno favoriziran Poduje pustil neizrabljenih. Vsled Wasserlaufovega nastreljanega handsa diktiran penalty spremeni Oman v gol. Ne dolgo in Hašk ima že zopet eno enajstmetrovko na vesti, a topot popolnoma neupravičeno, ker roka je bila nastreljena in visoko nad komolcem. Omanov strel izbiže Fridrich v kot. Kmalu nato sledeč kazenski strel iz šestnajstmetrske črte strelja Poduje razantno, no, Fridrich sigurno brani. Ta strel je bil najlepše Podujevo delo.

Po pavzi je Hašk vsekakor boljši in na momente pokaže celo lepo igro kratkih pasov, o kateri v prvi polovici ni bilo ne duha ne sluha. Vendar so vsi njegovi napori za izravnavo brezuspešni. Izravnavo prepreči nekaj smola v streljanju, ostalo pa Ilirija, ki povleče v posameznih fazah vse razpoložljive ljudi v obrambo ter s tem tudi obdrži rezultat.

Stanje prvenstvene tekmo:

Ilirija	6	6	0	0	32	3	12	1.
Jadran	5	3	1	1	10	7	7	2.
Primorje	5	2	2	1	10	16	6	3.
Rapid	4	2	0	2	5	12	4	4.
Maribor	5	1	1	3	9	11	3	5.
Hermes	5	1	1	3	7	12	3	6.
Celje	6	0	1	5	8	19	1	7.

Prvenstvena tabela se je nekoliko spremenila. Grupa na spici je še vedno nespremenjena pač pa se je položaj v sredini in zadnji etapi spremenil. Rapid je skočil iz šestega mesta na četrto, Hermes je padel iz četrtega na šesto mesto.